

W

nowej roli

Miesięcznik
Rolniczy

ISSN 2300-4487
Nr 2 (130) Luty 2022

Polska hodowla świń

- jaka przyszłość czeka producentów trzody chlewnej?

str. 8-9

Debata „Zielony Ład”

- szanse i zagrożenia dla polskiego rolnictwa

str. 4-5

Kowalskie życie

- 50 lat pracy pana Józefa Górniaka

str. 16

Spis treści

Aktualności

Konkurs dla KGW

.....str. 3
Debata „Zielony łąd”

.....str. 4-5

Samorząd rolniczy

Działania izby rolniczej

.....str. 6-7
Emerytura OSP

.....str. 7

Temat numeru

Polska hodowla świń

.....str. 8 - 9

Dobre praktyki w rolnictwie

Pszenica jara

.....str. 10-11

Zdrowie

Na zdrowe serce

.....str. 12-13

Ubezpieczajmy się u siebie

Nowy pakiet Agrocasco

.....str. 14

Informacje z rynku „Zjazdowa”

Majonez zwykły czy light?

.....str. 15

Smaki i pasje z regionu

Kowalskie życie

.....str. 16

Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego
ul. Beskidzka nr 124, 91-610 Łódź
tel. 42 632-70-21 fax 42 632-70-31,
www.izbarolnicza.lodz.pl, info@izbarolnicza.lodz.pl

Izba Rolnicza
Województwa Łódzkiego

Biura Powiatowe	Przewodniczący/ Delegat	Adres biura	Telefon/@
Bełchatów	Piotr Kociołek Janusz Frydrychowski	Urząd Gminy ul. Kościuszki 13 97-400 Bełchatów	511 124 504 bpbelchatow@izbarolnicza.lodz.pl
Brzeziny	Eugeniusz Supera Dorota Kołodziejczyk	UG Brzeziny ul. Sienkiewicza 16 A 95-060 Brzeziny	510 474 851 bpbzeziny@izbarolnicza.lodz.pl
Kutno	Włodzimierz Jaworski Andrzej Górczyński	ul. Podrzeczna 18 99-300 Kutno, pok. 117	510 474 825 bpkutno@izbarolnicza.lodz.pl
Łask	Bronisław Węglewski Iwona Mamzer	ul. Narutowicza 17 98-100 Łask	510 474 871 bplask@izbarolnicza.lodz.pl
Łęczyca	Zbigniew Marczak Krzysztof Ogórek	ul. Kaliska 9a 99-100 Łęczyca	510 474 825 bpleczyca@izbarolnicza.lodz.pl
Łowicz	Roman Wodzyński Waldemar Wojciechowski	ul. Starościńska 1 99-400 Łowicz, pok. 213	510 474 800 bplowicz@izbarolnicza.lodz.pl
Łódź-Wschód	Michał Owczarek Marcin Derach	ul. Beskidzka nr 124 91-610 Łódź, pok. 2	510 474 874 bplodz-wsch@izbarolnicza.lodz.pl
Opoczno	Marian Kacprzak Krzysztof Juszyński	Starostwo Powiatowe ul. Kwiatowa 1a 26-300 Opoczno, pok. C16	510 474 870 bpopoczno@izbarolnicza.lodz.pl
Pabianice	Grzegorz Antoniewski Jan Chojecki	ul. Piłsudskiego 34 95-200 Pabianice	510 474 865 bppabianice@izbarolnicza.lodz.pl
Pajęczno	Paweł Sikora Jarosław Gasiński	ul. 1 Maja 13/ 15 98-330 Pajęczno, pok. 14	510 474 813 bppajeczno@izbarolnicza.lodz.pl
Piotrków Tryb.	Janusz Terka Szymon Bogusławski	Starostwo Powiatowe Al. 3 Maja 33 97-300 Piotrków Tryb.	510 474 861 bppiorkow@izbarolnicza.lodz.pl
Poddębice	Ewa Bednarek Leszek Chmielecki	GS Samopomoc Chłopska ul. Kaliska 3/5 99-200 Poddębice	510 474 725 bppoddebice@izbarolnicza.lodz.pl
Radomsko	Andrzej Komala Andrzej Gruszczyński	ul. Kościuszki 6 97-500 Radomsko, pok. 210	510 474 801 bpradomsko@izbarolnicza.lodz.pl
Rawa Maz.	Sylwester Libera Małgorzata Rosa	ul. Kościuszki 5 96-200 Rawa Maz., pok. 58	510 474 850 bprawa@izbarolnicza.lodz.pl
Sieradz	Jan Kołodziejczyk Jerzy Wróbel	Starostwo Powiatowe Plac Wojewódzki 3 98-200 Sieradz, pok. 309	511 124 538 bpsieradz@izbarolnicza.lodz.pl
Skierniewice	Jacek Ossowicz Roman Rosiński	ul. Konstytucji 3 Maja 6 96-100 Skierniewice	510 474 841 bpskierniewice@izbarolnicza.lodz.pl
Tomaszów Maz.	Dariusz Kowalczyk Paweł Rochala	ul. Św. Antoniego 41 97-200 Tomaszów Maz., pok. 11	510 474 862 bptomaszow@izbarolnicza.lodz.pl
Wieluń	Krzysztof Wróbel Zbigniew Szudlarek	ul. Palestrancka 5/4 98-300 Wieluń	510 474 804 bpwielun@izbarolnicza.lodz.pl
Wieruszów	Jerzy Karsznia Adam Ciećka	ul. Waryńskiego 14 98-400 Wieruszów	510 474 804 bpwieruszow@izbarolnicza.lodz.pl
Zduńska Wola	Zenon Kowalski Krzysztof Nowak	ul. Ceramiczna 10 98-220 Zduńska Wola	510 474 793 bpzdunska.wola@izbarolnicza.lodz.pl
Zgierz	Jerzy Kuzański Adam Michaś	MPGK w Zgierzu ul. Łęczycka 24 95-100 Zgierz	510 474 738 bpzgierz@izbarolnicza.lodz.pl

Nazwa Placówki	Adres biura	Telefon
Biuro Regionalne w Łodzi	91-455 Łódź ul. Żurawia 7/9	42/640-68-53, 640-68-54 lodz@tuw.pl
Oddział w Piotrkowie Tryb.	97-300 Piotrków Trybunalski ul. Kostromska 37	44/649-69-29, 649-69-80 piotrkwtrybunalski@tuw.pl
Oddział w Skierniewicach	96-100 Skierniewice ul. Jagiellońska 4	46/832-30-00, 832-36-49 skierniewice@tuw.pl
Oddział Kutnowsko-Łowicki	99-400 Łowicz ul. Zduńska 51 druga lokalizacja: 99-300 Kutno ul. Zduńska 9	46/837-00-79 lowicz@tuw.pl 24/254-17-00 kutno@tuw.pl
Oddział w Sieradzu	98-200 Sieradz, ul. Rynek 19	43/822-33-99 fax: 822-38-68 sieradz@tuw.pl
Oddział w Łęczycy	99-100 Łęczyca, ul. Przedrynek 8	24/721-01-61 leczyca@tuw.pl
Oddział w Radomsku	97-500 Radomsko, ul. Piłsudskiego 4	44/683-51-05, 683-21-27 radomsko@tuw.pl

Miesięcznik Rolniczy

Redakcja: Materiały do gazety

Sylwia Skulimowska – 604 627 197

sylwia.skulimowska@izbarolnicza.lodz.pl

Reklama: Piotr Kociołek – 692 467 000

piotr.kociolek@wp.pl

Zdjęcia w artykule „Jaka przyszłość czeka polską hodowlę świń?”

str. 8-9: POLSUS, Adobe Stock.

Redakcja i wydawca nie ponoszą odpowiedzialności za treść tekstów i reklam dostarczonych przez instytucje współpracujące. Redakcja nie zwraca niezamówionych tekstów i zastrzega sobie prawo ich skracania, redagowania i umieszczania na stronie

www.izbarolnicza.lodz.pl

Nakład: 10 000 egz. ISSN 2300 - 4487

Wydawca: SAM-ROL Sp. z o. o.,

ul. Beskidzka nr 124,

91-610 Łódź, tel. 42 632 70 21

Projekty i druk: www.tagraf.pl

Konkurs dla Kół Gospodyń Wiejskich o Nagrodę Małżonki Prezydenta RP

Koła Gospodyń Wiejskich to absolutnie polski fenomen. To bardzo ważne, żeby idąc z duchem czasu, kultywować lokalną tożsamość i pielęgnować tradycje. Bardzo za to dziękuję

*Małżonka Prezydenta RP Agata Kornhauser-Duda
1 października 2020 r.*

Konkurs dla Kół Gospodyń Wiejskich o Nagrodę Małżonki Prezydenta RP organizowany jest przez Kancelarię Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Zainicjowany przez Małżonkę Prezydenta RP – Agatę Kornhauser-Dudę, został objęty Jej Honorowym Patronatem.

20 listopada 2021 r. ruszył nabór do II edycji Konkursu. Zgłoszenia do Konkursu przyjmowane będą do 28 lutego 2022 r.

O KONKURSIE

Nadrzędnym celem Konkursu jest ukazanie wielopłaszczyznowej działalności Kół Gospodyń Wiejskich w obszarach: społecznym, kulturalnym oraz edukacyjnym.

Konkurs ma także na celu prezentację i promocję aktywności KGW w zakresie:

- działań prospołecznych, które spajają i aktywizują lokalne społeczności oraz wpływają na rozwój przedsiębiorczości kobiet,
- kultywowania, popularyzowania i utrwalania najbardziej wartościowych kulturowych tradycji regionalnych, m.in. folkloru, tradycji kulinarnych oraz działalności rękodzielniczej,
- przekazywania zainteresowania twórczością ludową kolejnym pokoleniom oraz wychowania młodzieży w duchu poszanowania tradycyjnych wartości.

Uczestnikami Konkursu mogą zostać Koła Gospodyń Wiejskich:

- wpisane do Krajowego Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich,

o których mowa w ustawie z dnia 9 listopada 2018 r. o kołach gospodyń wiejskich (Dz.U. 2018 r. poz. 2212, z późn. zm.),

- koła działające na podstawie ustawy z dnia 8 października 1982 r. o społeczno-zawodowych organizacjach rolników (Dz. U. z 2019 r. poz. 491),

- stowarzyszenia skupiające kobiety z terenów wiejskich, których celem statutowym działania jest w szczególności rozwój kultury ludowej, w tym kultury lokalnej i regionalnej, promocja i pielęgnowanie lokalnych tradycji kulinarnych, a także działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.

Więcej informacji: <https://www.prezydent.pl/malzonka-prezydenta/inicjatywy/konkurs-dla-kol-gospodyn-wiejskich-o-nagrade-malzonki-prezydenta-rp>

Źródło: Prezydent RP

KONDOLENCJE

Z żalem przyjęliśmy wiadomość o śmierci długoletniej delegatki Rady Powiatowej Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego Powiatu Piotrkowskiego

ŚP. Agnieszki Janiec

Wyrazy głębokiego współczucia Rodzinie składa

Zarząd Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego
oraz Delegacji Rady Powiatowej IRWŁ Powiatu Piotrkowskiego

Szanowni Państwo,

Miniony rok i obecnie rozpoczęty 2022 cechuje się niespotykanym dotąd kryzysem na rynku trzody chlewnej. Rok 2021 był pod znakiem strat, związanych z ogromnym wzrostem kosztów produkcji, stagnacją cen w skupach, afrykańskim pomorem świń czy coraz bardziej rozleglejszym eksportem chińskiej wieprzowiny. Jaka przyszłość czeka polską hodowlę świń? Zapraszam Państwa do *Tematu numeru* na stronach 8 i 9.

21 stycznia 2022 r. w Senacie odbyła się konferencja „Zielony ład – szanse i zagrożenia dla polskiego rolnictwa”, której współorganizatorem była Krajowa Rada Izb Rolniczych. Szczególnie zachęcam Państwa do przeczytania (na stronach 4 i 5) wypowiedzi Prezesa KRIR Wiktora Szmulewicza, który zwrócił uwagę na poważne wyzwanie, największe od czasów wejścia Polski do UE, przed którym stoi polskie rolnictwo.

Zachęcam Państwa również do przeczytania artykułu (str. 16) „Kowalskie życie”. Pan Józef Górniak obchodził w 2021 roku 50 lat pracy w zawodzie kowala. Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego miała ogromny zaszczyt wręczyć Panu Józefowi puchar za krzewienie kultury ludowej i tradycji zaniżających zawodów. Co ciekawe Pan Józef nadal pomaga rolnikom i naprawia narzędzia rolnicze. Bardzo dziękujemy i życzymy dużo zdrowia!

Od 1 lutego Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW” Biuro Regionalne w Łodzi, zmienia adres swojej siedziby. W imieniu Pani Dyrektora Anny Bieniawskiej, zapraszam Państwa na ulicę Żurawią 7/9 w Łodzi.

Wszystkiego dobrego!

Dromis Tomasz Naglewska

Prezes Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego

Debata „Zielony Ład - szanse i zagrożenia dla polskiego rolnictwa”

21 stycznia 2022 r. w Senacie odbyła się konferencja „Zielony Ład – szanse i zagrożenia dla polskiego rolnictwa”, której współorganizatorem była Krajowa Rada Izb Rolniczych. Otwierając spotkanie, Marszałek Senatu RP prof. Tomasz Grodzki podkreślił niezwykłą wagę debaty, zorganizowanej przez Komisję Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Przypomniał, że dzięki polskim rolnikom „w najgorszym lockdownie, w najgorszej pandemii” nasz kraj ani przez moment nie był zagrożony żywnościowo. W ocenie Marszałka Tomasza Grodzki go mimo wszystkich zagrożeń dla polskiego rolnictwa, jakie niesie ze sobą Zielony Ład, w 2 obszarach mamy jednak pewną przewagę. Po pierwsze, że strategią „od pola do stołu” radzimy sobie lepiej niż większość państw unijnych. Nadal mamy też nad nimi przewagę pokoleniową, mimo zmniejszania się liczby młodych rolników.

Komisarz UE ds. rolnictwa i rozwoju wsi Janusz Wojciechowski przekonywał, że mimo wielu wyzwań i trudności, jakie trzeba pokonać, by spełnić wymagania i ograniczenia Zielonego Ładu i nowej wspólnej polityki rolnej, stanowią one szansę dla polskiego rolnictwa. Są też szansą na odwrócenie negatywnych tendencji w europejskim rol-

nictwie, m.in. przekształcania go w wielki przemysł. Apelowal, by aktywnie włączać się w dyskusję nad krajowym planem strategicznym, bo to właśnie ten dokument określi

konkretne rozwiązania dla rolnictwa, wynikające z polskich uwarunkowań. „Tyle Zielonego Ładu w polskim rolnictwie, ile będzie go w krajowym planie strategicznym” - prze-

konywał Janusz Wojciechowski. Jak podkreślał, Bruksela wskazała ramy Zielonego Ładu, dając krajom członkowskim możliwość dostosowania go do swoich warunków i struktury gospodarstw. „Do niczego nie będziemy rolników zmuszać” - zaznaczył. Wielokrotnie podkreślał też, że celem Zielonego Ładu nie jest ograniczenie produkcji rolnej w Unii Europejskiej. Zapewnił również, że nie dopuści do likwidacji małych gospodarstw. Komisarz dziękował za wszystkie głosy w dyskusji, które - jego zdaniem - stanowią potwierdzenie, że można rozmawiać bez emocji, merytorycznie. „Musimy więcej ze sobą rozmawiać, musimy się lepiej komunikować” - mówił Janusz Wojciechowski.

O krajowym planie strategicznym mówił wicepremier, minister rolnictwa i rozwoju wsi Henryk Kowalczyk. Jak podkreślił, polityczne założenia Zielonego Ładu przekłada on na możliwości polskiego rolnictwa. I tak, np. przewiduje podwojenie liczby gospodarstw ekologicznych w Polsce (obecnie ponad 3%), czy wsparcie dla przetwórstwa

żywności ekologicznej. Za ważny cel wicepremier uznał zmniejszenie liczby i tempa ubytku gospodarstw, wprowadzenie zachęt dla młodych rolników, przeciwdziałanie negatywnym tendencjom demograficznym, redukcję stosowania nawozów i środków ochrony roślin, czy promocję nawozów naturalnych w celu ograniczenia stosowania nawozów mineralnych. Jak przekonywał, ponieważ WPR przeszła na poziom krajowy, jej cele będziemy rozpisywać w zależności od naszych warunków i możliwości, które bardzo często mają zupełnie inne parametry niż rolnictwo w Danii czy Holandii. „Spójrzmy na to od strony naszych możliwości konkurencyjności na rynku europejskim. W jaki sposób do tych problemów podejmiemy, zależy wyłącznie od nas. Dopóki nie zakończą się negocjacje z Komisją Europejską w sprawie dokumentu strategicznego, sprawa jest otwarta, dlatego zachęcam do dyskusji” - mówił wicepremier Henryk Kowalczyk.

W swojej wypowiedzi Prezes KRIR Wiktor Szmulewicz zwrócił uwagę na poważne wyzwanie, przed którym stoi polskie rolnictwo - największe od czasów wejścia Polski do UE. Zmienia się cała WPR, przechodzimy do tzw. zielonego Ładu, który za główny cel ma ochronę klimatu i środowiska. Szkoda, że w nie mówi się o roli, jaką rolnictwo ogrywa w produkcji energii, bo miejscem produkcji zielonej energii są właśnie obszary wiejskie. Rolnicy przez to, już robią dużo dla klimatu, niestety nie jest ich winą, że sieci dystrybucyjne są przestarzałe. W dyskusji nad kształtem nowych przepisów dużo się mówi o definicji gospodarstw, wspieraniu tych małych - w tym kontekście Prezes Szmulewicz zwrócił uwagę, że nie można mówić, że w rolnictwie da się wyżyć z 5 ha. Propozycje UE w zakresie nowej polityki rolnej wyglądają jak początek walki z gospodarstwami towarowymi, którym tłumaczono, żeby się powiększać, bo tylko to ma przyszłość i musi nastąpić koncentracja produkcji, bo żywność ma być tania. Wszyscy chcemy chronić klimat, wszyscy chcemy chronić ziemię, bo wszyscy chcemy żyć długo i szczęśliwie, ale nie możemy uzależniać premii ekologicznej od posiadania max. do 50 ha, bo to oznacza, że jak rolnik ma 51 hektarów to już jest nieekologiczny. To jest absurd. Odniósł się także do wymogu ugorowania gruntów na poziomie 4%, który jest jednym z podstawowych wymagań, aby otrzymać dopłatę 118 euro. Zdaniem Prezesa Szmulewicza jest to sztuczne wyłączenie, które tylko zmniejszy dochód w gospodarstwie, a czy przyczyni się do polepszenia klimatu nikt tego nie wie.

Prezes KRIR zwrócił uwagę, że do czerwca br. trwają jeszcze konsultacje - m.in. w zakresie ekoschematów itd. Tylko co z tego? Z całego kraju przyszło do tej pory ponad tysiąc uwag do projektów strategii, ekoschematów - ile z nich zostało uwzględnionych? Nie ma nawet odpowie-

dzi, dlaczego nie zostały uwzględnione. Prezes Szmulewicz zadał także pytanie, czy ktokolwiek analizował koszty wprowadzenia tych zmian dla rolników czy dla konsumentów, bo oni też za to zapłacą.

W swojej wypowiedzi Prezes Szmulewicz podkreślił, że mamy już 2022 rok, minął prawie miesiąc. 1 stycznia 2023 r. według założeń wchodzi nowe przepisy - tylko czy systemy informatyczne są przygotowane? Czy ARIMR jest przygotowana do nowych zasad? Druga sprawa, czy przygotowany jest rolnik? Co będzie nikt nie wie, do czerwca jesteśmy nadal na etapie projektów. Jeśli w czerwcu zakończymy proces uzgodnień to zostaje nam tylko pół roku do wejścia w życie tych przepisów. Prezes KRIR zwrócił także uwagę, że założenia do zielonego Ładu powstawały 2-3 lata temu. Dzisiaj żyjemy w zupełnie innej rzeczywistości, mamy kryzys światowy, niedobór surowców.

Prezes KRIR Wiktor Szmulewicz podkreślił także, że popiera zielony Ład, ochronę klimatu i środowiska, ale musi to być wyważone. Jednak w związku z tym, że są takie opóźnienia w uzgodnieniach strategii czy kształtu zielonego Ładu, dalej nie wiemy, jako to wszystko będzie wyglądać. Prezes Szmulewicz zaapelował o odłożenie, jeszcze o rok, wprowadzenia tych przepisów.

Głos w dyskusji zabrał także Wiceprezes KRIR Mirosław Borowski, który zwrócił uwagę na problem producentów trzody chlewnej w związku z ASF oraz zaapelował o interwencję w tej sprawie na poziomie europejskim.

Z przekonaniem o podstawowym znaczeniu krajowego planu strategicznego dla rzeczywistego kształtu Zielonego Ładu w polskim rolnictwie zgodził się dr Jerzy Plewa, ekspert Team Europe. Jak zwrócił uwagę, Zielony Ład

to program polityczny, którego celów nie można osiągnąć bez rolnictwa i leśnictwa. Jako kluczowe elementy reformy wspólnej polityki rolnej wskazał przekazanie więcej kompetencji i odpowiedzialności państwom członkowskim, oraz zwiększenie ambicji w zakresie środowiska i klimatu. Odnosząc się do krajowego planu strategicznego stwierdził, że niepokoi go dystans do osiągnięcia celów wskazanych w Zielonym Ładzie.

W trakcie dyskusji zgłaszano szereg postulatów dotyczących wdrażania Zielonego Ładu i kształtu krajowego planu strategicznego. Szczegółowo wskazywano problemy polskiego rolnictwa. Europeoseł Jarosław Kalinowski zwrócił uwagę na potrzebę wprowadzenia definicji aktywnego rolnika, tak by pieniądze z dopłat bezpośrednich trafiały do osób użytkujących ziemię na cele rolne, a nie jej właścicieli. Przewodniczący senackiej komisji rolnictwa senator Jerzy Chrościkowski apelował o zmianę przepisów emerytalnych związanych z przekazywaniem gospodarstw rolnych.

Uczestnicy senackiej debaty, m.in. przedstawiciele izb rolniczych, związków branżowych i organizacji rolniczych, mimo różnicy prezentowanych poglądów podkreślali jej merytoryczny i apolityczny charakter. Za zorganizowanie debaty dziękował prezes PSL Władysław Kosiniak-Kamysz. Jego zdaniem stanowi ona wyraz odpowiedzialności za polską wieś i polskiego konsumenta. Apelowal, by wobec rolniczych niepokojów odrzucić emocje polityczne i poważnie rozmawiać o wyzwaniach i zagrożeniach Zielonego Ładu. W jego ocenie najważniejsza kwestia dotyczy tego, co należy zrobić, by dostosować się do nowych wymogów i ograniczeń, tak by produkcja rolna nie spadła w Polsce o 16%, a w Europie o 11%. „Tu nie ma zamkniętych drzwi, jest natomiast wiele znaków zapytania” - przekonywał.

Podsumowując debatę, zastępca przewodniczącego komisji rolnictwa senator Ryszard Bober podkreślił, że „jeżeli my rolnicy nie zapewnimy bezpieczeństwa żywnościowego, sytuacja będzie niezwykle trudna”. Przypomniał, że wieś to zarówno miejsce godnego życia rolnika, jak i jego pracy. Dlatego ludzie, dla których jest ona tylko miejscem zamieszkania, nie mogą narzucać swoich oczekiwań. W tym celu niezbędna jest edukacja młodych ludzi o znaczeniu pracy rolników. Odnosząc się do potrzeby rozmowy o polskim rolnictwie, powiedział: „Rozmawiać trzeba. Politycy nie mogą kreować dokumentów zza biurka. Muszą słuchać rolników” - stwierdził, zapowiadając kolejną dyskusję na temat kondycji polskiego rolnictwa.

Źródło: Senat RP, KRIR

Zdjęcia: Fot. Łukasz Kamiński, Kancelaria Senatu, KRIR

Działania izby rolniczej - styczeń 2022

Rada Powiatowa IRWŁ Powiatu Łódzkiego Wschodniego na której gościem był Członek Zarządu Województwa Łódzkiego - Andrzej Górczyński

Część merytoryczna

Zarząd Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego wydaje na wniosek gmin opinie w sprawie przekształcenia gruntów leśnych na cele nieleśne i gruntów rolnych na cele nierolnicze.

W dniu 5 stycznia 2022r. w imieniu Zarządu Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego i na wniosek członków Rady Powiatowej IRWŁ w powiecie zgierskim zostało przekazane pismo do Prezesa KRIR – Wiktora Szmulewicza z prośbą o podjęcie działań, aby na istniejących rowach melioracyjnych można dokonywać wycinki drzew bez potrzeby uzyskiwania pozwolenia na wycinkę, co przyczyni się do poprawy stanu rowów melioracyjnych i ułatwi ich konserwację.

W dniu 11 stycznia 2022r. w imieniu Zarządu Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego i na wniosek członków Rad Powiatowych IRWŁ – Prezes Bronisław Węglewski zwrócił się do Marszałka Województwa Łódzkiego-Grzegorza Schreibera o zorganizowanie debaty środowiska rolniczego na temat polskiego ładu i wynikających z niego korzyści dla rolnictwa, w kontekście bardzo trudnej sytuacji w rolnictwie spowodowanej, m.in. drastycznym bo 300% wzrostem cen na nawozy mineralne.

W dniu 11 stycznia 2022r. w imieniu Zarządu Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego, opierając się na wnioskach rolników zgłaszanych do biura IRWŁ, Prezes IRWŁ Bronisław Węglewski zwrócił się do Wiceprezesa Rady Ministrów, Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi Henryka Kowalczyka o uwzględnienie w tarczy antykrzysowej dopłat do nawozów mineralnych, tak jak w przypadku paliwa rolniczego, wprowadzić rekompensatę w wysokości, co najmniej 1000 zł do 1 ha. Ceny nawozów w ostatnim czasie wzrosły o 200-300%. Z naszych wyliczeń wynika, że nakłady na uprawę 1 ha pszenicy z tytułu nawożenia nawozami mineralnymi w 2021r wynosiły ok. 1000 zł/ha a według aktualnych cen nawozów mineralnych nakład ten wyniesie co najmniej 2000 zł/ha. Z kolei nakład z tytułu nawożenia pod uprawę 1 ha kukurydzy w 2021r. kształtował się na poziomie ok. 1400zł/ha, obecnie będzie to koszt przekraczający kwotę 3000zł/ha. Podobna sytuacja występuje w uprawie rzepaku i innych upraw, gdzie nakłady z tytułu nawożenia wynosiły 1500zł/ha obecnie nakład ten przekroczy 2600zł/ha. Biorąc pod uwagę powyższe dane celowym jest wniosek o rekompensatę poniesio-

nych kosztów w wysokości co najmniej 1000zł/ha użytków rolnych. Pismo zostało wysłane do wiadomości Wojewody Łódzkiego i Krajowej Rady Izb Rolniczych.

W dniu 12 stycznia 2022r. w związku z zapowiedziami Rządu RP w sprawie obniżenia VAT na nawozy do zera do Biura IRWŁ wpływają liczne zapytania od rolników w tej sprawie. Czynniki podatnicy VAT – tj. większość rolników - odzyskują go w całości. Jednak będą musieli go zapłacić za sprzedane produkty, bez możliwości odzyskania tego podatku za zużyte materiały do produkcji. Obniżkę podatku VAT odczuwają prawdopodobnie wyłącznie rolnicy ryczałtowi. W imieniu Zarządu Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego, Bronisław Węglewski Prezes IRWŁ skierował pismo do Wiktora Szmulewicza Prezesa Krajowej Rady Izb Rolniczych z prośbą o wyjaśnienie wątpliwości w tej sprawie.

Również Zarząd IRWŁ na wniosek Zarządu Okręgowego PZŁ wyznacza przedstawiciela do prac w komisji ds. oceny wnioskodawców ubiegających się o dzierżawę obwodów łowieckich zgodnie z § 3 ust.6 Rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 18 stycznia 2021r. w sprawie trybu składania i rozpatrywania wniosków o dzierżawę obwodów łowieckich oraz kryteriów oceny tych wniosków i wnioskodawców.

W omawianym okresie Zarząd IRWŁ wydał opinie do projektu:

- rozporządzenia MRIRW w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „ Rolnictwo ekologiczne” objętego PROW na lata 2014-2020;

- rozporządzenia MRIRW w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „ Zarządzania ryzykiem” objętego PROW na lata 2014-2020;

- rozporządzenia MRIRW w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach „ Działanie rolno środowiskowe-klimatyczne” objętego PROW na lata 2014-2020;

- rozporządzenia MRIRW w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania płatności bezpośrednich i płatności niezwiązanej do tytoniu;

- rozporządzenia MRIRW w sprawie formularza wniosku o przyznanie pomocy finansowej w ramach niektórych działań i poddziałań objętych PROW na lata 2014-2020;

- rozporządzenia MRIRW w sprawie stawek dotacji przedmiotowych dla różnych podmiotów wykonujących zadania na rzecz rolnictwa;

Posiedzenia Rad Powiatowych IRWŁ

W miesiącu styczniu 2022r. odbyło się posiedzenie Rady Powiatowej IRWŁ powiatu piotrkowskiego w dniu 7 stycznia 2022r. Podczas posiedzenia członkowie Rady omówili trudną sytuację w rolnictwie spowodowaną, m.in. drastycznym, bo 300% wzrostem cen na nawozy mineralne i inne środki do produkcji rolnej.

W związku z zatrzymaniami rolników ziemi piotrkowskiej przez Prokuraturę Okręgową w Piotrkowie Trybunalskim w dniu 07 grudnia 2021 roku, Przewodniczący Rady Powiatowej IRWŁ Powiatu Piotrkowskiego Janusz Terka zwrócił się z prośbą o pomoc do Ministra Rolnictwa Pana Krzysztofa Cieciorę. **Na spotkanie 14 stycznia 2022 roku** licznie przybyli rolnicy, którzy przedstawili sytuację w trakcie zatrzymań, jaki i po zatrzymaniach.

Rolnicy skarżyli się na:

- sposób zatrzymania,
- błędy proceduralne tj. dane osobowe na nakazie zatrzymania były na innego rolnika, a inny został zatrzymany,
- w dwóch przypadkach rolnicy nie byli hodowcami trzody chlewnej, a zostali zatrzymani,
- w jednym przypadku rolnik wpłacił kaucję wyznaczoną przez Prokuraturę. Po złożeniu zażalenia do sądu na wysokość kaucji, Sędzia stwierdził, że jakby rolnik nie miał pieniędzy, to by nie wpłacił,
- wysokość kaucji w stosunku do rolnika została ustalana przez przesłuchującego w Prokuraturze i wynosiła od 1 000zł do 10 000zł.

Prokuratura po czasie pisze do rolników sprowstowania, ponieważ dopuszczono błędy typu - pomyłka paragraf zatrzymania rolnika, które zdaniem Prokuratury zostały uznane jako błędy pisarskie – dopuszczane w Prokuraturze?

Rolnicy mają poważne zastrzeżenia dotyczące zatrzymania telefonów komórkowych, ponieważ niektórzy z rolników w telefonach komórkowych mieli aplikacje i dane niezbędne do prowadzenia produkcji trzody chlewnej tj. systemy sterowania wyposażeniem chlewni, systemy żywieniowe zwierząt, kontakty z dostawcami pasz i odbiorcami trzody chlewnej.

Targi, konferencje, spotkania,

W dniu 16 stycznia 2022r. w Konstancynie Łódzkiej w hali sportowej odbyła się VIII Ogólnopolska Wystawa Królików Rasowych. Puchary ufundowane przez Izbę Rolniczą Województwa Łódzkiego dla laureatów **wręczył Przewodniczący Rady Powiatowej IRWŁ w Pabianicach – Grzegorz Antoniewski.**

Kultowe już targowiska i bazy mogą niebawem zniknąć z handlowej mapy Łodzi. Niestety wokół nich powstają markety i dyskonty. - Jest nam strasznie przykro - mówią sprzedawcy, którzy mogą stracić swoje miejsce pracy i klientów, których zaufanie zdobywali przez lata.

O wypowiedź w programie Głos Regionu w dniu 18 stycznia 2022r. został poproszony Jerzy Kuzański - Dyrektor Biura IRWŁ, który zaznaczył, że Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego bardzo solidaryzuje się z kupcami i rolnikami województwa łódzkiego. Stabilizacja i rozwój tego typu jednostek jest bardzo korzystna dla 160 tys. rolników naszego województwa. Rolnicy, którzy mają małe

Rada Powiatowa IRWŁ Powiatu Piotrkowskiego. Janusz Terka zwrócił się z prośbą o pomoc dla rolników do Ministra Rolnictwa Pana Krzysztofa Cieciorę

gospodarstwa, nie mają szans wejść do marketów i widzą własne szanse rozwoju przez tego typu firmy, i z nimi współpracują.

W dniu 19 stycznia 2022r. w formie on-line odbyło się posiedzenie Rady do spraw Kobiet i Rodzin z Obszarów Wiejskich działającej przy KRIR. **W posiedzeniu uczestniczyła z ramienia IRWŁ – Pani Iwona Mamzer - Delegat Walnego Zgromadzenia IRWŁ.** Podczas spotkania rozmawiano m.in. o Europejskim Zielonym Ładzie dla Polski, również została przedstawiona informacja dotycząca prac w Komisji Kobiet Copa Cogeca oraz informacja na temat powołania Rady Kobiet w Rolnictwie w MRiRW.

W dniu 21 stycznia 2022 r. w Senacie odbyła się konferencja „Zielony Ład – szanse i zagrożenia dla polskiego rolnictwa”, której współorganizatorem była Krajowa Rada Izb Rolniczych. Więcej informacji na stronie 8-9.

- Wzorem lat ubiegłych również w tym roku Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego prowadzi nabór na zimowiska dla dzieci i młodzieży (wiek 8-16 lat) rolników podlegających ubezpieczeniu **KRUS w terminie 12.02.2022 -19.02.2022 oraz 19.02.2022-26.02.2022** do Białego Dunajca. Wypoczynek zimowy dla dzieci i młodzieży w 2022 roku, został dofinansowany ze środków Funduszu Składkowego Ubezpieczenia Społecznego Rolników w kwocie 870,00 zł na każdego uczestnika.

Inna działalność IRWŁ

- Mając na uwadze trudny czas dla rolników, producentów żywności z inicjatywy Zarządu IRWŁ na stronie IRWŁ publikowana jest lista producentów rolnych z województwa łódzkiego, którzy mogą zaoferować swoje produkty, m.in. kwiaty, warzywa, owoce poprzez dowóz w konkretne miejsce, odbiór osobisty lub wysyłkowo.

- Biura Powiatowe Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego prowadzą nabór rolników na szkolenia dla użytkowników profesjonalnych z zakresu stosowania środków ochrony roślin. Osoby zainteresowane prosimy o kontakt z miejscowym Biurem Powiatowym IRWŁ.

- Bezpłatna publikacja Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego miesięcznik „W NOWEJ ROLI” trafia do rolników, mieszkańców wsi województwa łódzkiego.

- Prawnik Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego **udziela bezpłatnie** porad prawnych dla rolników.

Wszystkie działania, interwencje podejmowane przez Zarząd Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego oraz odpowiedzi na wnioski zgłoszone przez IRWŁ oraz informacje na temat sytuacji w rolnictwie są dostępne na stronie internetowej IRWŁ www.izbarolnicza.lodz.pl

Beata Rzewuska

Specjalista ds. organizacji rynków rolnych i szkoleń

Doradca rolno-środowiskowy

Wyższe emerytury dla druhów z OSP

Powszechnie wiadomo, że emerytury rolnicze z KRUS są niskie. Gdyby nie fakt, że emeryci na wsi najczęściej zamieszkują w gospodarstwach rolnych, przekazanych swoim dzieciom, trudno byłoby im z otrzymywanych co miesiąc środków pokryć czynsz i inne opłaty, takie jak należności za prąd, wodę, czy te związane np. z bieżącymi naprawami i remontami. Niewątpliwie docenionym przez emerytów z niskim dochodem, wsparciem w ostatnich trzech latach była tzw. trzynasta (w roku 2019 i 2020) i czternasta (w roku 2021) emerytura. Nowym elementem, który wpłynie w jakimś stopniu na wysokość emerytury i renty począwszy od bieżącego roku będzie też podniesienie do 30 tys. zł kwoty wolnej od podatku.

Trzeba jednak mieć na uwadze, że znaczna część społeczności wiejskiej przynależy do ochotniczych straży pożarnych. I tutaj pojawia się kolejna szansa na zwiększenie comiesięcznego świadczenia emerytalnego. Zgodnie bowiem z nową ustawą o ochotniczych strażach pożarnych z dnia 17 grudnia 2021 r. (Dz.U. z 2022 r., poz. 2490) strażakowi OSP przysługuje świadczenie ratownicze z tytułu wysługi lat w ochotniczej straży pożarnej, w wysokości 200 zł. Choć kwota dodatku nie jest wysoka, na pewno warto o nią zaważyć.

Dla mężczyzn niezbędny staż działalności w OSP określono na poziomie - 25 lat, dla kobiet zaś - 20 lat. Niezależnie od tego wymogu, obowiązują przyjęte progi określające wiek uprawniający do świadczenia tj. 65 lat dla mężczyzn i 60 lat dla kobiet. Najważniejszą okolicznością, którą trzeba będzie udokumentować, starając się o wskazany dodatek emerytalny, jest **czynne uczestnictwo w działaniach ratowniczych lub akcjach ratowniczych w ramach konkretnej OSP.** Ustawa stanowi, że przez czynne uczestnictwo należy rozumieć bezpośredni udział, co najmniej raz w roku, w działaniach ratowniczych lub akcjach ratowniczych. Obecnie nie ma problemu z tym, aby sprawdzić aktyw-

ność konkretnego druha OSP pod kątem jego udziału w wyjazdach ratowniczo-gaśniczych w ramach danej jednostki OSP. Ewidencję udziału strażaków ratowników OSP w działaniach ratowniczych lub akcjach ratowniczych, prowadzi właściwy komendant powiatowy (miejski) Państwowej Straży Pożarnej. Można jednak zadać sobie pytanie jak udokumentować udział strażaka w akcjach gaśniczych, które miały miejsce w latach '70 czy '80 poprzedniego wieku? Przepis ustawy przychodzi tutaj z pomocą wskazując, iż stosowne zaświadczenie w tym zakresie może wydać właściwy wójt, burmistrz lub prezydent miasta. Wójt będzie wydawał takie zaświadczenie, opierając się na oświadczeniu trzech świadków, którzy potwierdzą bezpośredni udział w działaniach ratowniczych strażaka, starającego się o dodatek emerytalny. Warto zaznaczyć, że dalsza procedura w sprawie przyznania świadczenia (rozpatrzenie wniosku i wydanie decyzji) będzie już w kompetencji właściwego komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej.

Trzeba podkreślić, że sam akt prawny, jak i określone w nim świadczenie, są nowością. Na obecnym etapie obowiązywania ustawy mogą się więc pojawić pewne rozbieżności w jej wykładni. Nie jest chociażby jasne, czy strażacy, którzy brali czynny udział w akcjach gaśniczych, zanim jeszcze wprowadzono ewidencję takich działań, będą musieli wykazać odpowiednią częstotliwość udziału w akcjach. Wydaje się, iż byłaby to interpretacja zbyt daleko idąca. W każdym razie pierwszej kolejności warto udać się do urzędu gminy celem uzyskania dodatkowych wyjaśnień i pobrania niezbędnych druków. Działania informacyjne odnośnie dodatku emerytalnego dla druhów OSP winna też uruchomić Państwowa Straż Pożarna, jako główny organ posiadający kompetencję do przyznania wspomnianego świadczenia.

Michał Owczarek

Przewodniczący Rady Powiatowej IRWŁ

Powiatu Łódzkiego-Wschodniego

Jaka przyszłość czeka polską hodowlę świń?

Rok 2021 minął hodowcom świń pod znakiem strat, jakie były związane z niewyobrażalnym wzrostem kosztów produkcji, połączonym ze stagnacją cen w skupach, które na dzień dzisiejszy generują straty. Wysokość tych strat zależy od sposobu żywienia, użytych komponentów oraz tego, czy materiały paszowe były w większości dostępne z arełu gospodarstw, gdzie hodujemy świnię czy też głównie z zakupu. Oczywiście, w korzystniejszej sytuacji są hodowcy, którzy wielkość produkcji zwierzęcej mają dopasowaną do wielkości produkcji roślinnej, tak, aby bazować głównie na tych składnikach, które sami wyprodukują we własnym gospodarstwie.

Miniony rok i obecnie rozpoczęty cechuje się niespotykanym dotąd kryzysem na rynku trzody chlewnej. Taki stan sektora nie jest też obojętny dla polskiej hodowli, prowadzonej przez Polski Związek Hodowców i Producentów Trzody Chlewnej „POLSUS”. Jesteśmy Związkiem, którego zadaniem jest dbałość o zachowanie krajowych zasobów genetycznych ras świń, które są charakterystyczne dla naszego kraju i stanowią nasz dorobek zootechniczny, szczególnie w przypadku ras białych, tj. wbp i pbz. Dodatkowo, nasza praca, mająca na celu poprawy walorów użytkowych świń, jest wtedy sensowna, kiedy jej wyniki w postaci wygenerowanego postępu hodowlanego są wykorzystywane przez nabywców materiału zarodowego. Niestety,

w zeszłym i w tym roku staje się to coraz większym problemem. Przyczyną jest oczywiście kryzys, jaki nastąpił w całym sektorze po praktycznie uniezależnieniu się Chin od dostaw wieprzowiny z zewnątrz. Owszem, import tego kraju nadal istnieje, jednakże z miesiąca na miesiąc jest on coraz mniej intensywny, a zapowiadane zwiększanie produkcji ma wpłynąć nie tylko na usamodzielnienie się Pekinu w kwestii produkcji wieprzowiny, ale wprowadzić ten kraj na drogę eksportu do innych krajów. Jednakże to nie jedyny czynnik, który powoduje obecny kryzys. Drugim bardzo ważnym czynnikiem jest afrykański pomór świń, który od ośmiu lat zaburza możliwości eksportowe nie tylko Polski, ale i innych krajów Unii Europejskiej, gdzie ta choroba wystąpiła. Nale-

ży nadmienić, że nie produkujemy wystarczającej liczby świń, by wykarmić własną produkcją populację zamieszkującą Polskę. Dlatego bardzo powszechny jest też import zarówno zwierząt przeznaczonych do uboju, jak i półtuszy, czy też poszczególnych elementów tuszy przez zakłady przetwórcze, które w ten sposób wypełniają lukę braku żywca na rynku. Wszystkie te elementy wpływają negatywnie nie tylko na sam proces hodowli, ale na całą produkcję krajowej wieprzowiny.

Co zatem nas czeka?

ASF nie jest jednostką chorobową, która pojawiła się w Polsce, czy w Europie nagle w XXI wieku. Wirus tej choroby był znany już wcześniej w Hiszpanii, która borykała się z tym problemem przez ponad 30 lat. Dopiero pod koniec XX wieku udało się im zahamować rozwój choroby w kraju i stworzyć silny przemysł produkcji wieprzowiny, który nastawiony jest w dużej mierze na eksport. Czy więc powinniśmy postępować podobnie, jak to uczynili Hiszpanie w walce z ASF? Kategoriecznie jestem temu przeciwny! Wystarczy przyjrzeć się tamtemu sektorowi trzody, jego organizacji i działalności. Po pierwsze, 90% produkcji świń na półwyspie Iberyjskim oparte jest na chlewniach i zakładach przemysłowych, które nie są w rękach rolników. Często są to duże międzynarodowe korporacje, które weszły w ten sektor z ogromnym kapitałem, budując na terenach niezamieszkałych przez ludzi gigantyczne chlewnie, tworząc do tego sieć zależności, które można w skrócie opisać, jako tucz, czy chów kontraktowy, nakładczy. W 90% rolnik hiszpański zajmujący się produkcją trzody chlewnej jest tylko i wyłącznie właścicielem budynków, do których wprowadzane są świnię i które są odbierane zgodnie z podpisaną wcześniej umową, za z góry określone wynagrodzenie. Jedynie 10% produkcji wieprzowiny w Hiszpanii, to produkcja niezależna i to głównie bazująca na rasie zachowawczej, pierwotnej, jaką jest Iberico. Świnię tej rasy są chowane w sposób jak najbardziej

zbliżony do produkcji pierwotnej, opartej często na wolnym wypasie i wykorzystywane do produkcji wysokogatunkowych wędlin, które znajdują odbiorców na całym świecie...

Jednakże, poza tą rasą, w Hiszpanii nie ma praktycznie niezależnej hodowli. Są tylko ogromne korporacje, które kierują produkcją świń.

Jak to obecnie wygląda w Polsce?

Najpierw podam parę danych, które są istotne do tego, byśmy mogli rozmawiać o obecnym stanie hodowli w Polsce i jej przyszłości. Rok do roku, stan loch znajdujących się pod oceną spadł o 16%. W styczniu 2021 roku mieliśmy pod oceną 6442 lochy, obecnie jest ich już tylko 5407. Największe spadki liczbowe zanotowaliśmy w rasach białych, czyli wielkiej białej polskiej (spadek o 432 szt, tj. 28,2%) i polskiej białej zwisłouchej (spadek o 606 szt, tj. 25,1%). Dla mnie osobiście są to najbardziej bolesne spadki, ponieważ te dwie rasy wbp i pbz służą do produkcji loszek mieszańcowych F1 matek, które są najbardziej wydajne przy tworzeniu tuczników. Lochy F1 mają za zadanie produkować jak najwięcej tuczników o jak najlepszych parametrach – co dzieje się przy dobraniu do nich nasienia knura o żądanym genotypie. Jeżeli ubywa w Polsce loch, które mają za zadanie tworzyć przyszłe matki, to na czym stoi Polska produkcja? W latach 90. ubiegłego wieku, po odzyskaniu pełnej niezależności i wkroczeniu na drogę gospodarki rynkowej, na krajowy rynek materiału hodowlanego, weszły firmy komercyjne zajmujące się zawodowo sprzedażą własnego materiału hodowlanego. Ich rozkwit w naszym kraju nastąpił już w XXI wieku, wraz ze wstąpieniem Polski do UE i uruchomieniem wielu programów modernizacji gospodarstw. Rolnicy, którzy zdecydowali się na budowę chlewni, często byli odwiedzani przez przedstawicieli firm komercyjnych i zachęceni do zakupu ich materiału hodowlanego. Często pokazywano porównania produkcji na bazie genetyki polskiej i ich produktu. Nie można posądzać ich o kłamstwo na tej płaszczyźnie, ponieważ faktycznie, czyste rasy pbz czy wbp, a do tego w budynkach znacznie odbiegających od standardów nowszych budynków inwentarskich, wypadają po prostu gorzej. Można

za to zarzucać tym firmom coś innego – porównywali oni czyste rasy polskie do świń hybrydowych, czyli do F1, które proponowali pod własną nazwą handlową, a do tego wyniki, którymi operowano nie pochodziło z warunków porównywalnych, a diametralnie różnych. Dopiero na przestrzeni ostatnich 10 lat możemy mówić o tym, iż większość chlewni w Polsce ma zbliżone warunki utrzymania i dopiero teraz możemy mówić o porównaniu wyników produkcyjnych polskiej F1 z hybrydowymi loszkami komercyjnymi.

Niestety, zakodowany przekaz jest trudny do obalenia, przez co do dziś wielu rolników rezygnuje z polskiej genetyki na rzecz komercyjnej. To jest problem, który

najbardziej dotyka krajową hodowlę – mamy, co raz mniej odbiorców rodzimej hodowli, przez co - nie boję się powiedzieć, iż zarówno rasa wbp, jak i pbz jest zagrożona tym, że zniknie.

Jedyną rasą, która w ostatnim roku zanotowała wzrost liczby loch pod oceną „POLSUS” jest rasa puławska, której liczba wzrosła o 159 szt. (8%) i wynosi obecnie 2138 loch. Efekt ten związany jest niewątpliwie z dopłatą do stada podstawowego w ramach ochrony zasobów genetycznych, który rekompensuje ich mniejszą produktywność.

Czy zatem czeka nas scenariusz hiszpański, gdzie hodowla krajowa będzie opierać się tylko i wyłącznie na rasach zachowawczych?

Już teraz w Polsce coraz większą dominację mają koncerty zawierające z rolnikami kontrakty zarówno na tucz, jak i na produkcję prosiąt. Czy właśnie tego chcemy, by rolnictwo, hodowla świń w Polsce, a w niedalekiej przyszłości też w większości Europy stały się tylko i wyłącznie domeną koncernów spożywczych?

Problemy, które napotykamy zmuszają nas hodowców coraz częściej do refleksji nad sensem dalszej hodowli i produkcji świń. Jednocześnie stawiają przed „POLSUS” nowe wyzwania - jak dostosować się do zmieniających się warunków, realizując przy tym zadania, powierzone przez MRIRW Związkowi „POLSUS”, czyli prowadzenie ksiąg hodowlanych, ocenę wartości użytkowej świń w Polsce. Czy możemy liczyć w tym temacie na pomoc ze strony Ministerstwa i przychylność polityków zarówno polskich, jak i europejskich, którzy podobnie jak my dostrzegają niebezpieczeństwo komercjalizacji produkcji wieprzowiny w Europie? Pytania postawione tutaj oczekują jasnych odpowiedzi.

Bartosz Czarniak, rzecznik „POLSUS”

REKLAMA

CZĘŚCI DO CIĄGNIKÓW I MASZYN ROLNICZYCH

OLEJE I SMARY
ZOOTECHNIKA
ART. OGRODNICZE
OPONY

“ASPOL”

95-200 Pabianice, Świątniki 61, www.aspol.agro.pl
tel. kom. 600 29 39 62, 600 99 03 89

TU KUPISZ
ORYGINALNE CZĘŚCI **URSUS**

URSUS

Polski Związek
Hodowców i Producentów
Trzody Chlewnej
„POLSUS”

Wyniki PDO

- dobry poradnik uprawy pszenicy jarej

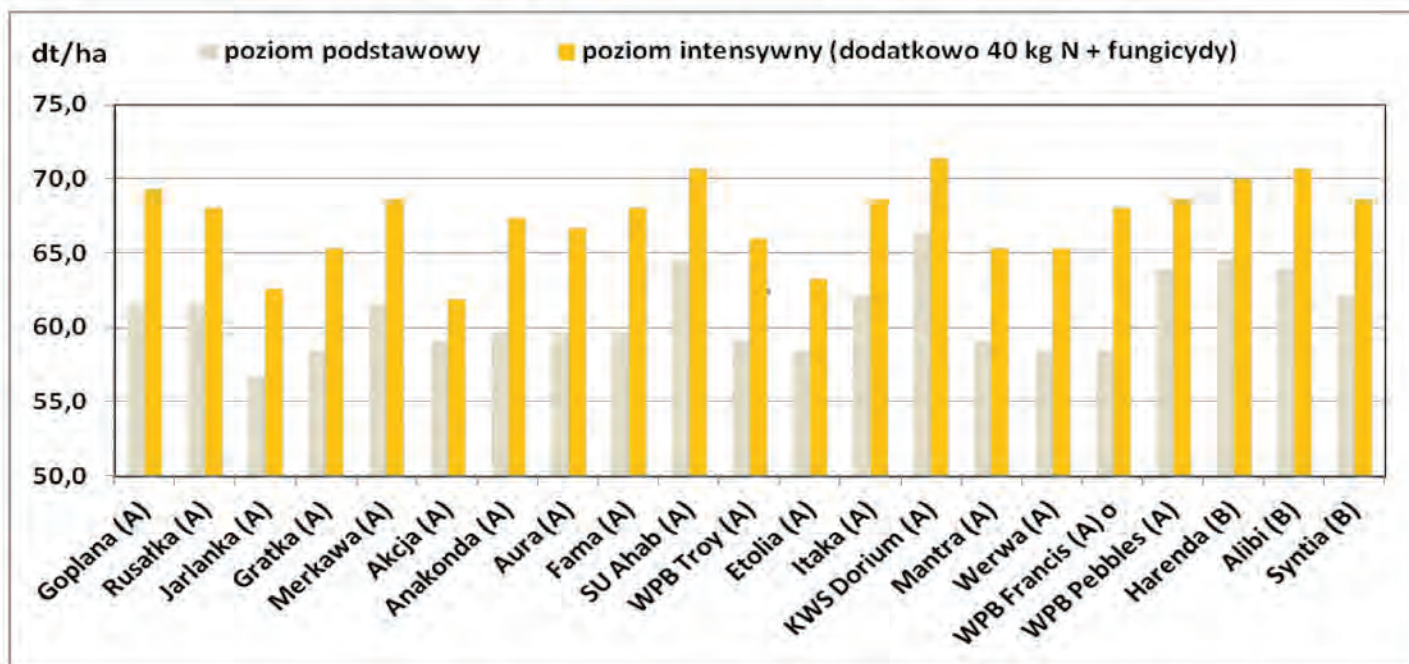
Zaletą pszenicy jarej jest dostarczenie do przerobu surowca o wysokich parametrach technologicznych. Ziarno pszenicy jest podstawowym surowcem w przemyśle młynarsko - piekarskim a także wartościową paszą dla wszystkich grup zwierząt gospodarskich. Odmiany pszenicy jarej wykazują znaczne zróżnicowanie użytkowych. Jednym z elementów poprawiających opłacalność uprawy jest dobór właściwej odmiany.

Dzięki opracowanym wynikom z doświadczeń po rejestrowych woj. łódzkiego rolnik ma możliwość indywidualnego określenia preferencji przy wyborze odmiany do potrzeb swojego gospodarstwa.

W roku 2021 średni plon badanych odmian pszenicy jarej (wykres 1) na przeciętnym poziomie agrotechniki (a1) wyniósł 60,9 dt/ha, zaś na poziomie intensywnym (a2) przyrost był 6,4 dt/ha większy. Wyniki doświadczeń wskazują na zróżnicowanie odmian plonowania. W grupie odmian jakościowych chlebowych A odmiana Fama wykazała się największym potencjałem plonotwórczym na obu poziomach agrotechniki, zaś w grupie odmian chlebowych B najwyższy plon uzyskała odmiana Harenda. Największy przyrost plonu na poziomie a2 w grupie A uzyskano u odmian KWS Dorium i SU Ahab, zaś w grupie B u odmiany Alibi.

Odmiana przeznaczona do siewu powinna być dostosowana do lokalnych warunków środowiska, presji patogenów, zasobności gleby, ilości opadów i możliwości agrotechnicznych gospodarstwa. Jakość ziarna pszenicy zależy przede wszystkim od czynników odmianowych, ale kształtowana jest również przez warunki pogodowe panujące podczas wzrostu i zbioru ziarna, zastosowane zabiegi agrotechniczne oraz warunki przechowywania ziarna po zbiorze. Odmiany jakościowe i chlebowe pszenicy jarej pochodzące z produkcji towarowej charakteryzują się przydatnością do przetwórstwa na mąki wypiekowe.

Plonowanie pszenicy jarej w doświadczeniach PDO na dwóch poziomach agrotechniki w sezonie wegetacyjnym 2021 w woj. łódzkim

A - odmiana jakościowa chlebowa, B - odmiana chlebowa, ° – odmiana o kłosie ościstym

Tabela 1.

Cechy rolniczo-użytkowe odmian pszenicy zwyczajnej jarej (wg COBORU).

Odmiany	technologiczna Grupa	Rok rejestracji	Masa 1000 ziaren (g)	Wysokość roślin (cm)	Mączniak liści	Rdza brunatna	Septorioza liści
odmiany jakościowe chlebowe (grupa A)							
Goplana	A	2015	42,1	85	8,1	7,2	7,2
Rusałka	A	2016	40,6	85	7,3	6,9	7,1
Jarlanka	A	2017	43,1	81	7,8	7,4	7,1
Gratka	A	2019	42,8	82	8,0	7,5	7,0
Merkawa	A	2019	39,3	81	8,2	7,3	7,0
Akcja	A	2020	42,5	84	8,1	7,4	7,1
Anakonda	A	2020	42,9	81	7,7	7,6	7,0
Aura	A	2020	43,3	86	8,2	7,5	7,4
Fama	A	2020	43,6	80	8,3	7,7	7,2
SU Ahab	A	2020	43,2	80	7,4	7,6	7,0
WPB Troy	A	2020	41,0	83	7,8	7,8	7,0
Etolia	A	2021	40,9	79	8,0	7,8	7,2
Itaka	A	2021	40,7	89	8,4	7,6	6,9
KWS Dorium	A	2021	45,7	88	8,6	7,8	7,2
Mantra	A	2021	42,1	84	8,1	7,5	7,1
Werwa	A	2021	42,0	81	7,4	7,6	7,4
WPB Francis ^o	A	2021	41,0	83	7,9	7,3	6,9
WPB Pebbles	A	2021	41,2	87	8,3	7,0	7,1
odmiany chlebowe (grupa B)							
Harenda	B	2014	40,4	84	7,9	8,0	7,3
Alibi	B	2019	47,5	91	7,6	8,0	7,5
Syntia	B	2021	42,3	80	7,1	7,7	7,0

^o - odmiana o kłosie ościstym

Ważne mogą okazać się również cechy morfologiczne odmian, np. ościstość kłosów. Odmiany o takiej morfologii nadają się do uprawy na polach blisko terenów leśnych, gdzie występuje ryzyko szkód powodowanych przez zwierzynę. Należą do nich Ostka Smolicka i badana w roku 2021 WPB Francis.

Poza wysoką plennością, ważnym kryterium przy wyborze odmiany do siewu i ważną cechą w produkcji jest też podatność odmian na choroby. W tym gatunku kryterium to, zróżnicowane odmianowo, pozwala rolnikom na precyzyjny dobór odmiany do lokalnej presji sprawców infekcji grzybowych. W Tabeli 1 uwzględnio-

no cechy rolniczo-użytkowe pszenicy zwyczajnej jarej, z podziałem na choroby grzybowe. Spośród wymienionych największe różnice odmianowe notuje się w porażeniu rdzą brunatną i septoriozą liści. Dużą odpornością na patogena septoriozy liści wyróżniają się w grupie jakościowej A WPB Pebbles i Merkawa, natomiast w chlebowej B odmiana Harenda. Odmianami o zwiększonej wrażliwości na septoriozę liści okazały się Itaka i WPB Francis w grupie jakościowej A i Syntia w grupie chlebowej B. Cennym i praktycznym elementem zwiększającym powodzenie uprawy jest zakup kwalifikowanego materiału siewnego. Dobierając odmianę do siewu o podwyższonej odporności na patogeny chorób grzybowych, warto skorzystać z Listy odmian zalecanych do uprawy w województwie łódzkim, podparte wynikami badań PDO. Odmiany rejestrowane w ostatnich latach wykazały większą odporność na choroby, co również świadczy o wyraźnym postępie biologicznym pod względem zdrowotności. Utrzymanie zdrowej plantacji przedłuża okres syntezy asymilatów i prowadzi do lepszego odżywienia łanu i wzrostu plonu.

Każdego roku Krajowy rejestr powiększa się o kolejne, wartościowe odmiany, a każda z nich wnosi postęp w porównaniu do odmian starszych. Błędy związanego z wyborem odmiany łatwo uniknąć, korzystając z List Odmian Zalecanych (LOZ) do uprawy na terenie województwa łódzkiego, a publikowanych m.in. na stronie internetowej Centralnego Ośrodka Badania Odmian Roślin Uprawnych www.coboru.gov.pl oraz na stronie internetowej Stacji Doświadczalnej Oceny Odmian w Sulejowie www.sulejow.coboru.gov.pl

Iwona Michalska
COBORU Stacja Doświadczalna
Oceny Odmian w Sulejowie
www.sulejow.coboru.gov.pl

Na zdrowe serce

W Walentynki obchodzimy święto zakochanych. A zakochanie, miłość rozwijają się w sercu. Jak o nie dbać, by służyło nam przez lata? Schorzenia serca oraz naczyń krwionośnych dotyczą nas coraz częściej. Są jedną z najpowszechniejszych chorób cywilizacyjnych i – według WHO – główną przyczyną przedwczesnej śmierci. Ale dzięki profilaktyce przed wieloma z nich można się uchronić lub zapobiec ich pogłębieniu się.

Jak dbać o zdrowie serca

1. Jedz zdrowe tłuszcze – wielo- i jednonienasycone. Ich źródłem są ryby, orzechy, oliwa z oliwek. Unikaj tłuszczów trans, które są dodawane do wysoko przetworzonej żywności. Znajdziesz je w pakowanych wypiekach i przekąskach, w margarynach czy fast foodach. Uzupełnij dietę o suplementy o właściwościach antyoksydacyjnych, wspierające naturalne mechanizmy obronne komórek.

2. Stosuj odpowiednią dietę. Dla serca dobra jest żywność roślinna, zwłaszcza nieprzetworzona, zawierająca błonnik. Polecana jest dieta śródziemnomorska i jej odmiana – dieta DASH.

3. Dbaj o higienę jamy ustnej i codziennie czyść zęby szczoteczką i nicią dentystyczną, by zapobiec próchnicy. Bakterie zaangażowane w jej rozwój mogą przenikać do krwiobiegu i zwiększać ryzyko chorób serca i udaru mózgu.

4. Pamiętaj o odpowiedniej ilości snu. Wskazane jest minimum 8 godzin nieprzerwanego odpoczynku w nocy. Jeśli chrapiesz lub cierpisz na bezdech senny, podejmij leczenie. Przeczytaj Jak dbać o dobry sen.

5. Ruszaj się przez cały dzień. Pozostawanie w pozycji siedzącej przez dłuższy czas jest szkodliwe dla serca – bez względu na to, ile ćwiczeń później wykonasz. Ponadto długie siedzenie, zwłaszcza podczas podróży, zwiększa ryzyko zakrzepicy żył głębokich. Co zrobić? Parkuj dalej od biura, spaceruj kilka razy w czasie pracy. W każdej godzinie staraj się zrobić minimum 250 kroków.

6. Unikaj używek palenia (również biernego!). Najlepiej rzuć palenie. A jeśli nie palisz – nie zgadzaj się na palenie w obecności Twojej i Twoich dzieci.

Kto leczy serce

Złamane serce leczy czas. Chore – kardiolog. Kardiolog leczy nie tylko choroby serca, ale także patologie naczyń krwionośnych i całego układu krążenia. Diagnostyka, przeprowadza badania, ustala plan leczenia, a następnie opiekuje się osobą chorą przez regularne konsultacje wyników.

Do kardiologa potrzebujesz skierowania od lekarza podstawowej opieki leczniczej.

Jak badać serce

Trzy podstawowe, nieinwazyjne badania kardiologiczne, to:

1. EKG – bada czynność elektryczną serca. Pomaga w wykryciu zaburzeń rytmu i przewodzenia oraz niedokrwienia serca, a także częstoskurczu czy migotania przedsionków.

2. Echo serca (inaczej echokardiografia) – badanie obrazowe serca. Pozwala ocenić budowę i działanie zastawek serca, dokonać pomiaru wielkości i pracy komór serca oraz zdiagnozować wady serca i nowotwory mięśnia sercowego. Badanie wykrywa także obecność płynu w worku osierdziowym.

3. Próba wysiłkowa – bada czynność elektryczną serca podczas wysiłku. Jest niezwykle przydatne, gdy trzeba ustalić przyczyny zaburzeń rytmu serca. Pozwala określić rokowania u chorych po zawale serca czy po zabiegach na tętnicach wieńcowych, a także poznać rodzaj wysiłku fizycznego, na jaki chory na serce może sobie pozwolić w codziennym życiu.

Sprawdź, kto i kiedy może skorzystać z programów profilaktyki chorób kardiologicznych i krążenia:

1. Program Profilaktyki Chorób Kardiologicznych (KORDIAN)

2. Program Profilaktyki Chorób Układu Krążenia (CHUK) Profilaktyka chorób kardiologicznych (KORDIAN)

Jakie są najczęstsze choroby układu krążenia, kto jest na nie szczególnie narażony i jak można im zapobiec?

Choroby układu sercowo-naczyniowego to grupa chorób, które rozwijają się długo, często z tego powodu, że pacjent prowadził niezdrowy tryb życia, a w konsekwencji dochodzi do tak groźnych sytuacji, jak zawał, udar lub niepełnosprawność w wyniku ich powikłań.

Do tego rodzaju problemów prowadzą m.in. miażdżyca tętnic, cukrzyca typu 2, nadciśnienie tętnicze.

Miażdżyca to bardzo groźna, przewlekła choroba zapalna tętnic, która polega na stopniowym zwężaniu się ich światła z powodu odkładającego się w nich cholesterolu (tzw. złego cholesterolu – LDL). Odkłada się on w tętnicach w formie tzw. blaszek miażdżycowych. Najpierw cząsteczki cholesterolu przenikają do uszkodzonej ściany tętnicy (np. przez toksyny z dymu tytoniowego, patogeny lub wolne rodniki). Potem tworzy się w tym miejscu blaszka miażdżycowa, która jest zbudowana głównie z cholesterolu, ale także wapnia i tkanki łącznej. Jeśli blaszka miażdżycowa dalej rośnie, stopniowo coraz bardziej zwężając światło tętnicy, to może w końcu znacznie ograniczyć przepływ krwi. Blaszkę miażdżycową mogą też pękać. Jeśli tak się stanie, powstaje zakrzep, który może całkowicie zablokować tętnicę.

Warto wiedzieć, że miażdżyca może rozwijać się po cichu już od najmłodszych lat, ale objawy kliniczne zwykle pojawiają się dopiero po 50. roku życia. Do roz-

woju tej choroby przyczyniają się zarówno czynniki genetyczne (wrodzone), zwłaszcza te dotyczące metabolizmu lipidów (tłuszczów), jak i środowiskowe, a więc głównie związane ze stylem życia (np. palenie papierosów, sposób żywienia, poziom aktywności fizycznej, poziom stresu).

Nadciśnienie to inaczej wysokie ciśnienie. Według kardiologów w Polsce żyje co najmniej 9,5 mln osób chorych na nadciśnienie, ale ponad 40 proc. z nich o tym nie wie. O nadciśnieniu tętniczym mówimy wtedy, kiedy średnie wartości ciśnienia tętniczego, uzyskane w co najmniej dwóch odrębnych pomiarach, są równe lub przekraczają wartość 140/90 mmHg (140 mmHg dla ciśnienia skurczowego, 90 mmHg dla ciśnienia rozkurczowego). Jednak powodem do niepokoju jest już ciśnienie skurczowe w wysokości 130 mmHg.

Choć istnieje grupa chorych, która ma wrodzone problemy skutkujące chorobami naczyniowymi, to olbrzymia część chorych „zapracowuje” sobie na nie dietą zbyt bogatą w tłuszcz, cukier, a zawierającą mało warzyw, brakiem ruchu, paleniem tytoniu i nadużywaniem alkoholu. Dlatego zdrowy tryb życia jest najlepszym sposobem na uniknięcie chorób naczyniowych.

Dla osób narażonych na te choroby opracowany został program profilaktyki w zakresie miażdżycy tętnic i chorób serca poprzez edukację osób z podwyższonymi czynnikami ryzyka sercowo-naczyniowego (KORDIAN).

Czy ten program jest dla Ciebie?

Ten program jest dla Ciebie, jeśli:

- masz powyżej 18 lat
- podejrzewano u Ciebie ryzyko chorób sercowo-naczyniowych
- w ciągu ostatnich 5 lat nie leczyleś się z powodu choroby układu sercowo-naczyniowego
- nie korzystasz z Programu Chorób Układu Krążenia realizowanego przez NFZ.

Kto i gdzie realizuje program?

Trwa nabór placówek POZ. Listy placówek są (lub dopiero będą) publikowane na stronach ośrodków odpowiedzialnych za program w poszczególnych województwach. Systematycznie powiększają się w miarę zgłaszania się kolejnych gabinetów.

Łódzkie - Narodowy Instytut Kardiologii Stefana kardynała Wyszyńskiego – Państwowy Instytut Badawczy Zakład Epidemiologii, Prewencji Chorób Układu Krążenia i Promocji Zdrowia

ul. Niemodlińska 33
04-635 Warszawa
tel. (+48) 22 812 55 86

Jak i kiedy się zapisać?

Żeby wziąć udział w programie, wystarczy, że zgłosisz taki zamiar w przychodni (u lekarza POZ) realizującej program profilaktyczny. Szczegóły zostaną podane po rozpoczęciu realizacji programu.

Co Cię czeka?

Konsultacje lekarskie i badania diagnostyczne:

Najpierw lekarz na podstawie badania wstępnego i pomocniczych badań diagnostycznych, takich jak np. EKG, oceni, z jakiej części programu odniesiesz największą korzyść.

Możesz się spodziewać m.in. następujących badań diagnostycznych:

- badanie EKG w stanie spoczynku
- badanie lipidogramu
- pomiar glukozy
- obliczenie wartości GFR wg MDRD
- porada specjalistyczna/kardiologiczna
- diagnostyka genetyczna techniką NGS – badanie probanta
- diagnostyka kaskadowa krewnych pacjenta z FH- sekwencjonowanie techniką Sangera.

Możesz się spodziewać m.in. następujących badań diagnostycznych:

Wszyscy pacjenci będą korzystać z porad edukacyjnych dotyczących możliwości poprawy jakości życia poprzez zmianę diety i aktywności fizycznej.

Co przygotować?

Na wizytę weź dowód osobisty. Na niektóre badania będzie trzeba przyjść na czczo.

Co zyskasz?

Konsultacje medyczne i badania diagnostyczne (konieczność realizacji poszczególnych badań wynika z decyzji lekarza)

Wiedzę, jak się chronić przed chorobami naczyniowymi.

Szczegółowe informacje o programie

Głównym celem programu KORDIAN jest zwiększenie świadomości na temat chorób układu sercowo-naczyniowego poprzez edukację i aktywną profilaktykę.

Program POWR.05.01.00-IP.05-00-008/18 pn. Ogólnopolski program profilaktyki w zakresie miażdżycy tętnic i chorób serca poprzez edukację osób z podwyższonymi czynnikami ryzyka sercowo-naczyniowego (KORDIAN) jest współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Podstawa prawna

Ustawa z 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 (Dz.U. 2018 poz. 1431).

Profilaktyka chorób układu krążenia (CHUK)

Choroby układu krążenia to główna przyczyna zgonów w Polsce i na świecie. Zmiana stylu życia oraz wczesna diagnostyka mogą odwrócić ten niekorzystny trend.

Mimo coraz lepszej diagnostyki i nowoczesniejszych metod leczenia umieralność w Polsce z powodu chorób układu krążenia należy do najwyższych w Europie. Na ich rozwój wpływa wiele czynników związanych ze współczesnym stylem życia, m.in.: nieodpowiednia dieta, palenie tytoniu i picie alkoholu, stres czy brak lub niewystarczająca ilość aktywności fizycznej. Długotrwałe narażenie na te czynniki może prowadzić do licznych zaburzeń, m.in.: dyslipidemii, otyłości, cukrzycy czy nadciśnienia tętniczego krwi. Tylko przez wyeliminowanie niewłaściwych nawyków, możemy w dużym stopniu zminimalizować ryzyko zachorowania.

Dla osób szczególnie narażonych na choroby układu krążenia został opracowany Program Profilaktyki Chorób Układu Krążenia (CHUK), który ma na celu podniesienie wiedzy i świadomości pacjentów na temat chorób układu krążenia i zdrowego stylu życia, ale przede wszystkim zmniejszenie o 20 proc. zachorowalności i umieralności Polaków z powodu chorób układu krążenia.

Czy program jest dla Ciebie

Tak, jeżeli:

- jesteś osobą w wieku 35, 40, 45, 50 i 55 lat (w danym roku kalendarzowym) i dotychczas nie rozpoznano u Ciebie choroby układu krążenia oraz nie korzystałeś w ciągu ostatnich 5 lat z badań w ramach programu profilaktyki chorób układu krążenia (CHUK), również u innego świadczeniodawcy.

Albo

- jesteś osobą szczególnie obciążoną czynnikami ryzyka, m.in.:
  - masz nadciśnienie tętnicze krwi,
  - masz podwyższone stężenie cholesterolu,
  - masz nadwagę lub jesteś osobą otyłą,
  - palisz papierosy,
  - masz więcej niż 35 lat,
  - jesteś mężczyzną,
  - jesteś obciążony genetycznie.

Cel programu

- obniżenie o ok. 20 % zachorowalności i umieralności z powodu chorób układu krążenia osób objętych programem dzięki wczesnemu wykrywaniu i redukcji występowania i natężenia czynników ryzyka,
- zwiększenie wykrywalności i skuteczności leczenia chorób układu krążenia (CHUK),
- wczesna identyfikacja osób z podwyższonym ryzykiem CHUK,
- promocja zdrowego stylu życia czyli niepalenia, prawidłowego odżywiania się oraz aktywności fizycznej.

Kto i gdzie realizuje program?

Program jest realizowany przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej. Wszystkie poradnie podstawowej opieki zdrowotnej mają obowiązek realizacji programu.

Jak się zgłosić?

Świadczenia w ramach programu udzielane są bez skierowania. Wystarczy zgłosić się do swojego lekarza pierwszego kontaktu.

Co Cię czeka w ramach programu?

Lekarz przeprowadzi z Tobą wywiad i skieruje Cię na badania (pomiar ciśnienia tętniczego krwi oraz badania biochemiczne). Na ich podstawie lekarz dokona oceny ryzyka wystąpienia chorób układu krążenia oraz wskaże, w zależności od potrzeb, dalsze zalecenia:

- ponownego badania za 5 lat,
- edukacji zdrowotnej i ponownego badania za 5 lat,
- pozostawienia pacjenta pod kontrolą lekarza POZ poza programem,
- skierowania na dalsze leczenie do specjalisty.

Kiedy się zapisać?

Żeby wziąć udział w programie, wystarczy, że zgłosisz taki zamiar swojemu lekarzowi pierwszego kontaktu.

Co przygotować?

Na wizytę weź ze sobą jedynie dokument tożsamości.

Jak długo będziesz czekać?

Termin zostanie wyznaczony w rejestracji zgodnie z dostępnością lekarza pierwszego kontaktu w danej placówce medycznej.

Co zyskasz?

Podniesiesz swoją wiedzę na temat chorób układu krążenia oraz zdrowego stylu życia, a jeżeli zostaniesz zakwalifikowany do grupy podwyższonego ryzyka, będziesz miał szansę na wczesne wykrycie choroby i zapewnione skuteczne leczenie specjalistyczne.

Szczegółowe informacje o programie

Więcej informacji dotyczących gwarantowanych świadczeń w ramach profilaktyki chorób układu krążenia znajdziesz w Obwieszczeniu Ministra Zdrowia z dnia 21 marca 2019 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej (link: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20190000736/O/D20190736.pdf>) w części II (str. 5).

Instytucja odpowiedzialna za Program

Narodowy Fundusz Zdrowia

Podstawa prawna

Świadczenia opieki zdrowotnej związane z profilaktyką chorób układu krążenia są finansowane zgodnie z Zarządzeniem Nr 122/2017/DSOZ Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia z dnia 15 grudnia 2017 r. w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej (z późn. zm.).

Źródło: <https://pacjent.gov.pl/zapobiegaj/na-zdrowe-serce>

Nowy pakiet Agrocasco w ofercie Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW”

Mechanizacja i automatyzacja prac są nieodłącznym elementem współczesnego rolnictwa. Postęp technologiczny na dobre zagościł także i na polskich polach. Wysłużone Ursusy i Bizony zostały zastąpione przez warte setki tysięcy złotych nowoczesne i wydajne maszyny. Wraz z rozbudową parków maszynowych rosną także oczekiwania rolników wobec produktów ubezpieczeniowych zapewniających ochronę sprzętu rolniczego.

Agrocasco w nowym wydaniu

W odpowiedzi na te potrzeby Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW” opracowało nowy pakiet Agrocasco. Sprzęt rolniczy może zostać objęty ochroną ubezpieczeniową w jednym z trzech wariantów: Mini, Standard i Super dopasowanych do różnych potrzeb klienta. Dodatkowo, w ramach pakietu znalazły się także ubezpieczenia: szyb sprzętu rolniczego, następstw nieszczęśliwych wypadków operatorów i pasażerów sprzętu rolniczego, ochrony prawnej oraz odpowiedzialności cywilnej z tytułu międzysąsiedzkich usług maszynowych.

Ochrona nie tylko dla nowych maszyn

Nowe Agrocasco w TUW „TUW” trafia w potrzeby klientów poszukujących szerokiego zakresu ochrony ubezpieczeniowej zarówno dla nowego sprzętu jak i sprzętu, który lata świetności ma już za sobą.

W wariantcie MINI, w atrakcyjnej cenie, sprzęt rolniczy zostaje objęty ochroną przed zdarzeniami losowymi (m.in. pożar, powódź, upadek drzew lub masztów, zapadanie lub osuwanie się ziemi) występującymi relatywnie rzadko, ale za to często skutkującymi poważnymi zniszczeniami. W wariantcie tym nie występują ograniczenia wiekowe względem sprzętu zgłaszanego do ubezpieczenia, a czynności związane z zawarciem umowy ubezpieczenia zostały ograniczone do niezbędnego minimum.

Kradzież w STANDARDZIE

Wariant STANDARD zapewnia ubezpieczenie w formule All Risks (wszystkie ryzyka), dzięki czemu w zakresie ubezpieczenia mieszczą się wszystkie najczęściej wy-

stępujące rodzaje szkód w sprzęcie rolniczym, w tym spowodowane kradzieżą lub usiłowaniem kradzieży. W ostatnich latach bowiem łupem złodziei coraz częściej stają się nie tylko luksusowe samochody, lecz także drogie ciągniki lub maszyny rolnicze.

Ubezpieczenie obejmuje także koszty holowania lub transportu oraz wartość plodów rolnych zniszczonych wskutek szkody powstałej w trakcie transportu ubezpieczonym sprzętem rolniczym. Jeśli wiek sprzętu rolniczego w dniu powstania szkody nie będzie przekraczał 15 lat, odszkodowanie będzie przysługiwać także za szkody powstałe w wyniku awarii spowodowanej przedostaniem się do wnętrza sprzętu rolniczego ciała obcego lub przegryzieniem przez zwierzęta (np. gryzienie, kuny) wiązek elektrycznych, a także za uszkodzenie ogumienia, powstałe bez jednoczesnego uszkodzenia innych części sprzętu rolniczego.

Ochrona dla wymagających

Wariant SUPER jest odpowiedzią na potrzeby klientów poszukujących produktu ubezpieczeniowego zapewniającego najwyższy poziom ochrony. Jego wyróżnikiem jest brak jakichkolwiek franszyzy udziałów własnych w szkodzie. W tym wariantcie zakres ochrony ubezpieczeniowej, dostępny w wariantcie STANDARD, został dodatkowo rozszerzony o uszkodzenia szyb sprzętu rolniczego, powstałe bez jednoczesnego uszkodzenia innych części, a także o koszty wynajęcia zastępczego sprzętu rolniczego. W trakcie trwania umowy ubezpieczenia klient ma zagwarantowaną stałą sumę ubezpieczenia, a w przypadku powstania szkód częściowych

- zniesienie konsumpcji sumy ubezpieczenia oraz zniesienie amortyzacji części, aż do przekroczenia przez sprzęt rolniczy wieku 15 lat. Limity odpowiedzialności mające zastosowanie w wariantcie SUPER należą do jednych z najwyższych na rynku.

Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW” zachęca do skorzystania z oferty ubezpieczenia sprzętu rolniczego Agrocasco, w celu poznania bliższych informacji zapraszamy do odwiedzania strony internetowej www.tuw.pl, jednostek terenowych Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW” lub skontaktowania się z agentami na terenie całego kraju, którzy udzielą wszystkich niezbędnych informacji i pomogą w wyborze optymalnego wariantu ubezpieczenia.

TOWARZYSTWO
UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH
T U W

Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW”

Biuro Regionalne w Łodzi
ul. Żurawia 7/9, 91-455 Łódź
telefon: (42) 640-68-53
e-mail: lodz@tuw.pl
www.tuw.pl

* Informacja stanowi materiał promocyjny Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW” z siedzibą w Warszawie 02-793 Warszawa, ul. Raabego 13

ŚWIEŻE I ZDROWE BO ZE ZJAZDOWEJ

Majonez - zwykły czy light?

Typowy majonez zawiera 70–80% tłuszczu, a jego wartość energetyczna wynosi ok. 600-700 kcal/100 g. Obecnie coraz częściej spotyka się na sklepowych półkach produkty o obniżonej kaloryczności. Trzeba mieć jednak świadomość, że w tym wypadku „light” niekoniecznie oznacza „zdrowiej”.

Majonez jest mieszaniną żółtka jaja, octu, oleju i przypraw (przede wszystkim musztardy). Najczęściej stosowanymi olejami do produkcji majonezów są: rzepakowy, sezamowy, słonecznikowy, bawełniany, sojowy lub kukurydziany. Zawartość oleju wpływa na konsystencję majonezów i określa możliwości ich zastosowania.

Zgodnie z Polską Normą PN-A-869650:1995 majonez jest wyrobem otrzymanym przez emulgowanie oleju roślinnego w fazie wodnej w obecności żółtka jaja kurzego, a jego charakterystyczny smak uzyskiwany jest dzięki zastosowaniu różnych dodatków smakowych (np. musztardy lub chrzanu).

Występuje kilka rodzajów majonezów:

- **majonez stołowy** – majonez, który ma w składzie żółtka jaja, ocet, olej i dodatki przyprawowe, a jego zawartość tłuszczu wynosi 70-80%;
- **majonez sałatkowy** – jest tańszy, ponieważ jego głównym składnikiem jest woda, a do zagęszczenia używa się środków chemicznych;
- **sos majonezowy** – o najbardziej płynnej konsystencji, zawiera najwięcej wody;

• **majonez dekoracyjny** – dużo gęstszy, ułatwiający dekorowanie potraw.

Stale rosnące wymagania konsumentów i zalecenia dietetyków sprawiają, że na rynku dostępna jest szeroka gama majonezów zróżnicowanych pod względem zawartości tłuszczu. Nazwy typu „light”, „slim” czy „fit” w odniesieniu do produktów spożywczych brzmią bardzo zachęcająco i kojarzą się z czymś zdrowym. Jednak w wypadku majonezów wersja odtłuszczona ma często o wiele więcej konserwantów, stabilizatorów i barwników niż tradycyjna.

Majonez light w 100 gramach zawiera zaledwie ok. 200-300 kcal. Zmniejszenie kaloryczności o ponad połowę osiągnięte jest dzięki ograniczeniu ilości tłuszczu. Produkt końcowy musi być jednak nadal atrakcyjny pod względem smaku, barwy czy konsystencji. Wymaga to wzbogacenia jego składu o dodatkowe, niekoniecznie pożądane składniki takie jak:

- substancje zagęszczające: guma guar, guma ksantanowa

• substancje poprawiające smak: głównie węglowodany takie jak skrobia modyfikowana kukurydziana czy cukier, których wersja light zawiera ich średnio prawie trzy razy więcej;

- barwniki;
- konserwanty- najczęściej sól wapniowo-disodowa kwasu etylenodiaminotetraoctowego – EDTA, która spożywana regularnie w dużych ilościach może przyczyniać się do wystąpienia poważnych zaburzeń metabolicznych, a także zwiększyć wchłanianie metali ciężkich.

Warto także pamiętać, że ograniczenie zawartości tłuszczu powoduje zmniejszenie ilości witamin w nim rozpuszczalnych (A, D, E i K).

Kupując majonez, zwłaszcza light, warto dokładnie czytać etykiety. Wysokiej jakości produkt nie będzie zawierał soli wapniowo-disodowej EDTA oraz innych konserwantów, zagęstników czy barwników, a swój lekko żółty kolor będzie zawdzięczał jedynie żółtku jaja.

Źródło: www.akademiodobregosmaku.sggw.pl

Łódzki Rynek Hurtowy Zjazdowa S.A.

ul. Budy 4 91-610 Łódź tel.: 42 650 87 02 marketing@zjazdowa.com.pl

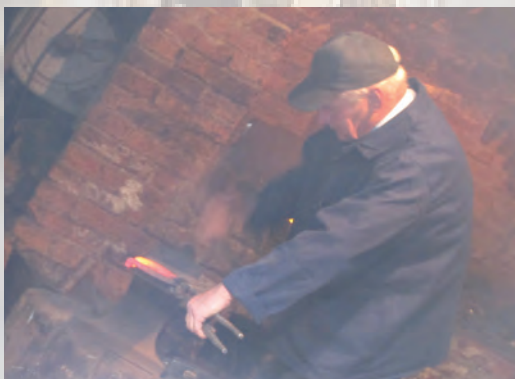

Kowalskie życie

82-letni Józef Górniak od 50 lat chlubnie kultywuje tradycję rodzinną. Jego ojciec, wuj oraz dziadek byli kowalami. Sam został jednak tokarzem, ale wciąż go ciągnęło do profesji swojej rodziny. No i zaczęło się, od 1968 roku, kiedy to reaktywował drewnianą kuźnię w Porszewicach, wybudowaną w 1911 roku przez dziadka Andrzeja.

- Jak zaczynałem, to w rolnictwie nie było jeszcze traktorów, tylko koniki. Z czasem zaczęły pojawiać się maszyny i trzeba było się dostosować - wspomina pan Józef.

Pan Józef Górniak podkuwał konie i naprawiał narzędzia rolnicze. Kiedy samochody ciężarowe zaczęły zastępować konie, oczywiście naprawiał do nich resory. Od 1989 roku ostrzył również wiertła do badań geologicznych, świad-

czył usługi spawalnicze i ślusarskie, tworzył ogrodzenia i balustrady, no i nadal kuł konie. Kuźnia działała z przerwami do 2012 roku, kiedy to pan Józef przekazał budynek kuźni wraz z wyposażeniem do "Łęczyckiej Zagrody Chłopskiej" w Kwiatkówku pod Łęczycą - muzeum na wolnym powietrzu zorganizowanym przez Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi.

Obecnie pan Józef nadal prowadzi kuźnię w Porszewicach, w rozbudowanej przez siebie starej przy-

prawy to nikt do mnie nie przyjdzie - zaznacza z uśmiechem. Działalność Pana Józefa doceniają nie tylko okoliczni mieszkańcy, ale również Minister Rolnictwa, który na wniosek Wójta Gminy Pabianice Marcina Wieczorka uhonorował go odznaką „Zasłużony dla rolnictwa”. Odznaczenie wręczył Starosta Pabianicki Krzysztof Habura. Puchar otrzymał również od Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego. Grzegorz Antoniewski - Przewodniczący Rady Powiatowej Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego Powiatu Pabianickiego, pogratulował panu Józefowi Górniakowi pięknej i ciężkiej pracy w zawodzie, który wykonuje już niewiele osób.

Zaznaczył, że pan Józef dosłownie przeprowadził polskie rolnictwo od kosy do kombajnów. Pan Grzegorz Antoniewski, jako Radny Gminy Pabianice był inicjatorem uroczystości dla pana Józefa Górniaka.

Rolnicy i mieszkańcy powiatu pabianickiego, a nawet dalej położonych miejscowości, nadal przyjeżdżają do pana Józefa z prośbą o pomoc, wszak w dzisiejszym świecie ze świecą szukać takiego kowala!

Sylwia Skulimowska

Zdjęcia: archiwum prywatne, gmina Pabianice

budówce. Teraz świadczy usługi już wnukom swoich pierwszych klientów. W swojej pracy wykorzystuje tradycyjne techniki kowalskie. Remontuje i naprawia uszkodzone narzędzia rolnicze, jednak koni już nie podkuwa bo... nie ma ich w okolicy.

- Są takie rzeczy, które się lubi lub nie lubi. Ja swoją pracę bardzo lubię, bo w kowalstwie trzeba kombinować, pomyśleć, jak coś naprawić sposobem. Tu nie tylko siła jest potrzebna, ale także spryt - śmieje się pan Józef.

Pan Józef to jest takim człowiekiem, który absolutnie nie siedzi beczynnie na emeryturze.

- Kiedyś byłem zdecydowanie bardziej aktywny niż teraz, ale nadal chcę być w ruchu i pomagać, bo jak się odmówi na-

